

NAUKA O KRAJINĚ

Ekologická tvorba krajiny, USES

Ekologická stabilita krajiny

- Hlavní cíle ÚSES:
- uchování a zabezpečení nerušeného rozvoje přirozeného genofondu krajiny v rámci jeho přirozeného prostorového rozmístění jako dlouhodobého eko-stabilizačního zdroje a rezervy;
- vytvoření optimálního prostorového základu ekologicky stabilizačních ploch v krajině z hlediska zabezpečení jejich maximálního kladného působení na okolní méně stabilní části.

Ekologická stabilita krajiny

- Kritéria pro vymezení ÚSES
- Obecně lze říci, že o rozmístění a rozsahu USES na všech hierarchických úrovních rozhoduje 5 základních kritérií.
- První dvě kritéria postihují přírodní charakter a podchycují v nezbytné míře základní vztahy v potenciální, přírodní krajině. Třetí kritérium slouží k minimalizaci plošných a časových nároků přirozených společenstev, která mají ÚSES tvořit. Poslední dvě kritéria postihují charakter a stav současných i výhledových společenských záměrů na využívání krajiny.
- kritérium rozmanitosti potenciálních ekosystémů (reprezentativnosti)
- kritérium prostorových vazeb potenciálních ekosystémů
- kritérium minimálně nutných prostorových a časových parametrů
- kritérium aktuálního stavu krajiny
- kritérium společenských limitů a záměrů

Ekologická stabilita krajiny

- Na zvýšení stability krajiny využity skladební části územních systémů ekologické stability krajiny:
 - biocentra
 - biokoridory

Ekologická stabilita krajiny

- Hierarchické úrovně ÚSES
 - lokální
 - regionální
 - nadregionální

Ekologická stabilita krajiny

- Prostorové parametry jednotlivých úrovní
 - velikost biocentra
 - velikost biokoridoru

Ekologická stabilita krajiny

- Generel ÚSES
- Plán ÚSES
- Projekt ÚSES

- ÚSES jako součást územně plánovací dokumentace
 - mimo intravilán obce
- Z hlediska funkčnosti
 - zcela funkční
 - částečně funkční
 - k založení

NADREGIONÁLNÍ ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY ČESKÉ REPUBLIKY

NADREGIONÁLNÍ BIOCENTRA OSY NADREGIONÁLNÍCH BIOKORIDORŮ

TYPY EKOSYSTÉMŮ: VODNÍ NIVNÍ TERMIKALNÉ DOUBRAVNÍ MĚSOPILNÍ HÁJOVÉ MĚSOPILNÍ BUČINNÉ HORSKÉ
 BOROVÉ RAŠELINNÉ

PRACOVATELÉ: Ing. I. Běnová, ČMÚ, MUDr. M. Čulek, Ing. J. Cervenka, Ing. V. Falta, Ing. V. Fábek, MUDr. J. Gregor, MUDr. V. Grulich, Ing. J. Holub, Ing. J. Lacin, ČMÚ, Ing. V. Lohák, Ing. J. Machy, Ing. J. Malý, Ing. J. Michal, ČMÚ, MUDr. F. Mikš, MUDr. V. Petříček, Ing. J. Proch, Ing. L. Průša, ČMÚ, MUDr. M. Sedláček, Ing. J. Ševčík, Ing. M. Štěpán, Ing. J. Vokos, Ing. K. Zelený

MĚŘITKO: 1:500 000

SPOLÉKNOŠŤ PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, SPOL. S R.O., SLOVÁKOVA 2, 602 00 BRNO

GA/1180/93

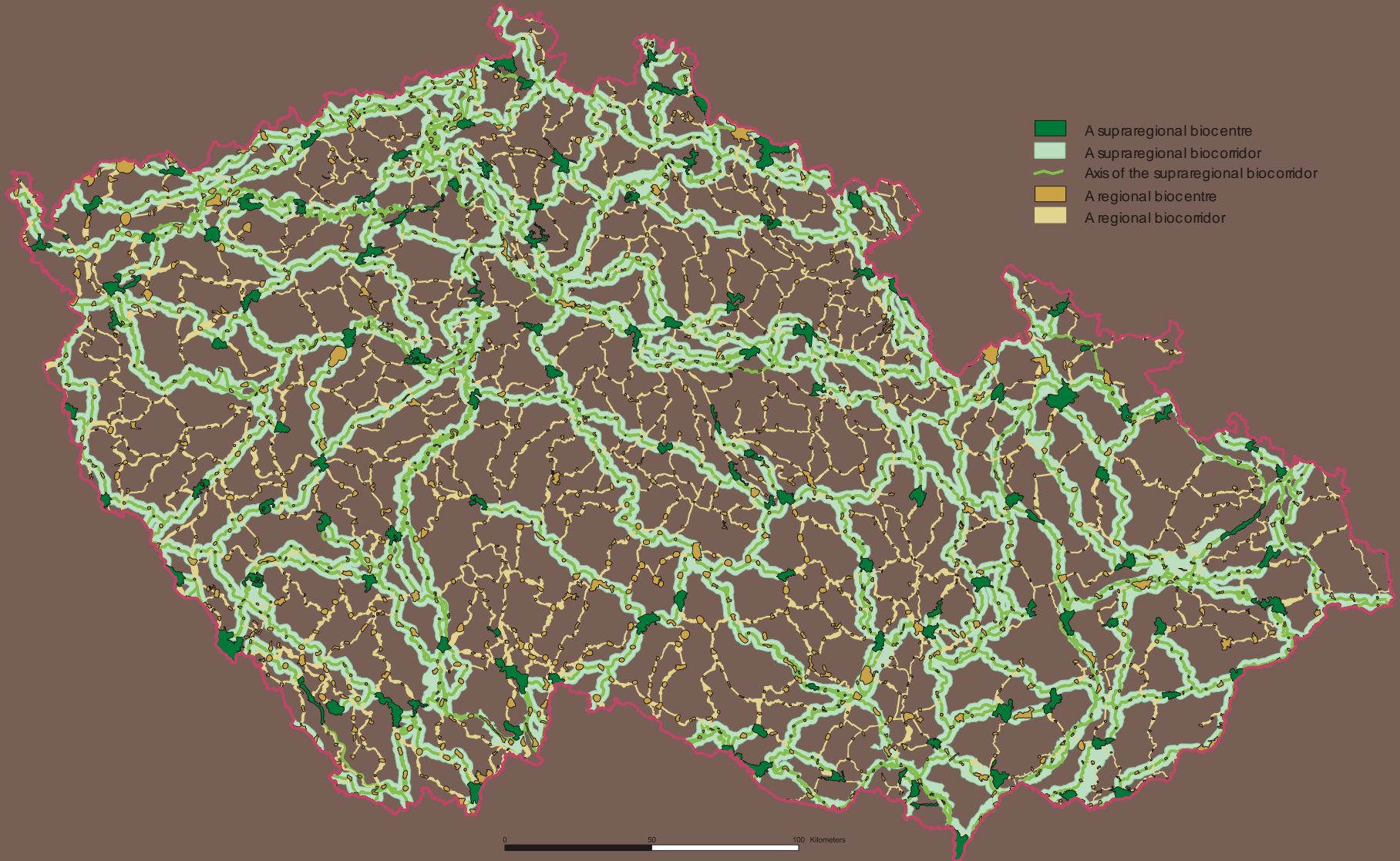
BRNO LISTOPAD 1994

NADREGIONÁLNÍ BIOCENTRA

1. Raškovice
2. Šebín
3. Mělnice
4. Bělánský údol
5. Týnsko
6. Šebůvská obora
7. Kolářský luh
8. Bobdaneč
9. Lodiň
10. Uhersko
11. Vpěcké Chvojno
12. Mělník
13. Vrážná-Doubrava
14. Ránská řeka Moravy
15. Doudřev
16. Pustý výhled
17. Mladá
18. Obilná-Roh
19. Stříbrný roh
20. Stříbrná-Roh
21. Duchcovská strán
22. Karlova-Roh
23. Týřov-Roh
24. Střelčovice
25. Dobruška strán
26. Mlýnská obora
27. Vodňanská strán
28. Údolí Dyje
29. Vodňanská strán
30. Jonošovská strán
31. Jonošovská strán
32. Mlýnská strán
33. Mlýnský les
34. Svatý
35. Svatý
36. Svatý
37. Svatý
38. Svatý
39. Svatý
40. Svatý
41. Svatý
42. Svatý
43. Svatý
44. Svatý
45. Svatý
46. Svatý
47. Svatý
48. Mlýnský les
49. Svatý
50. Svatý
51. Svatý
52. Svatý
53. Svatý
54. Svatý
55. Svatý
56. Svatý
57. Svatý
58. Svatý
59. Svatý
60. Svatý
61. Svatý
62. Svatý
63. Svatý
64. Svatý
65. Svatý
66. Svatý
67. Svatý
68. Svatý
69. Svatý
70. Svatý
71. Svatý
72. Svatý
73. Svatý
74. Svatý
75. Svatý
76. Svatý
77. Svatý
78. Svatý
79. Svatý
80. Svatý
81. Svatý
82. Svatý
83. Svatý
84. Svatý
85. Svatý
86. Svatý
87. Svatý
88. Svatý
89. Svatý
90. Svatý
91. Svatý
92. Svatý
93. Svatý
94. Svatý
95. Svatý
96. Svatý
97. Svatý
98. Svatý
99. Svatý
100. Svatý
101. Svatý
102. Svatý
103. Svatý
104. Svatý
105. Svatý
106. Svatý
107. Svatý
108. Svatý
109. Svatý

R A K O U S K O

ECOLOGICAL NETWORK OF THE CZECH REPUBLIC - SUPRAREGIONAL AND REGIONAL BIOCENTRES AND BIOCORRIDORS

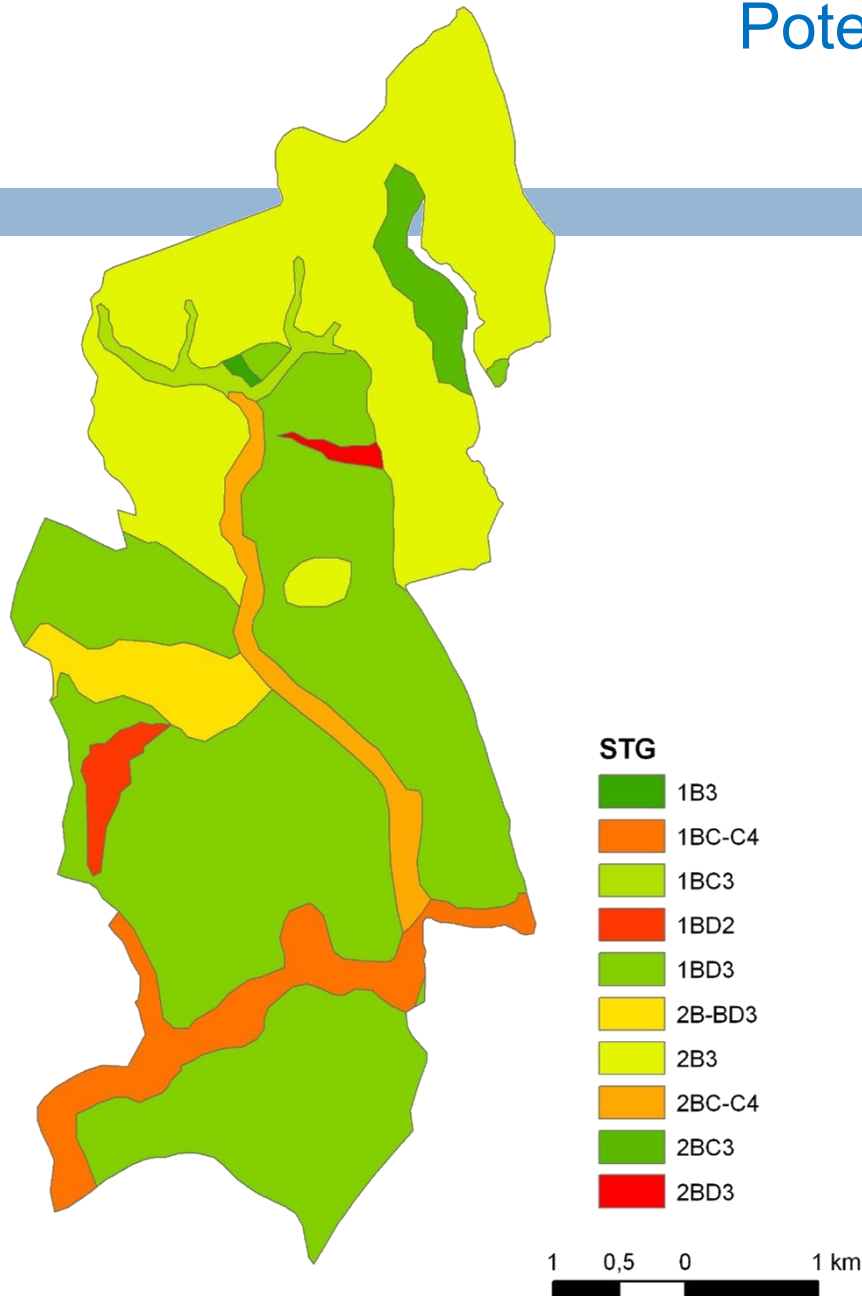


Vymezení kostry ekologické stability



1. Zjištění potenciálního stavu biocenóz
2. Zjištění aktuálního stavu biocenóz
3. Porovnání potenciálního a aktuálního stavu biocenóz
4. Vymezení kostry ekologické stability

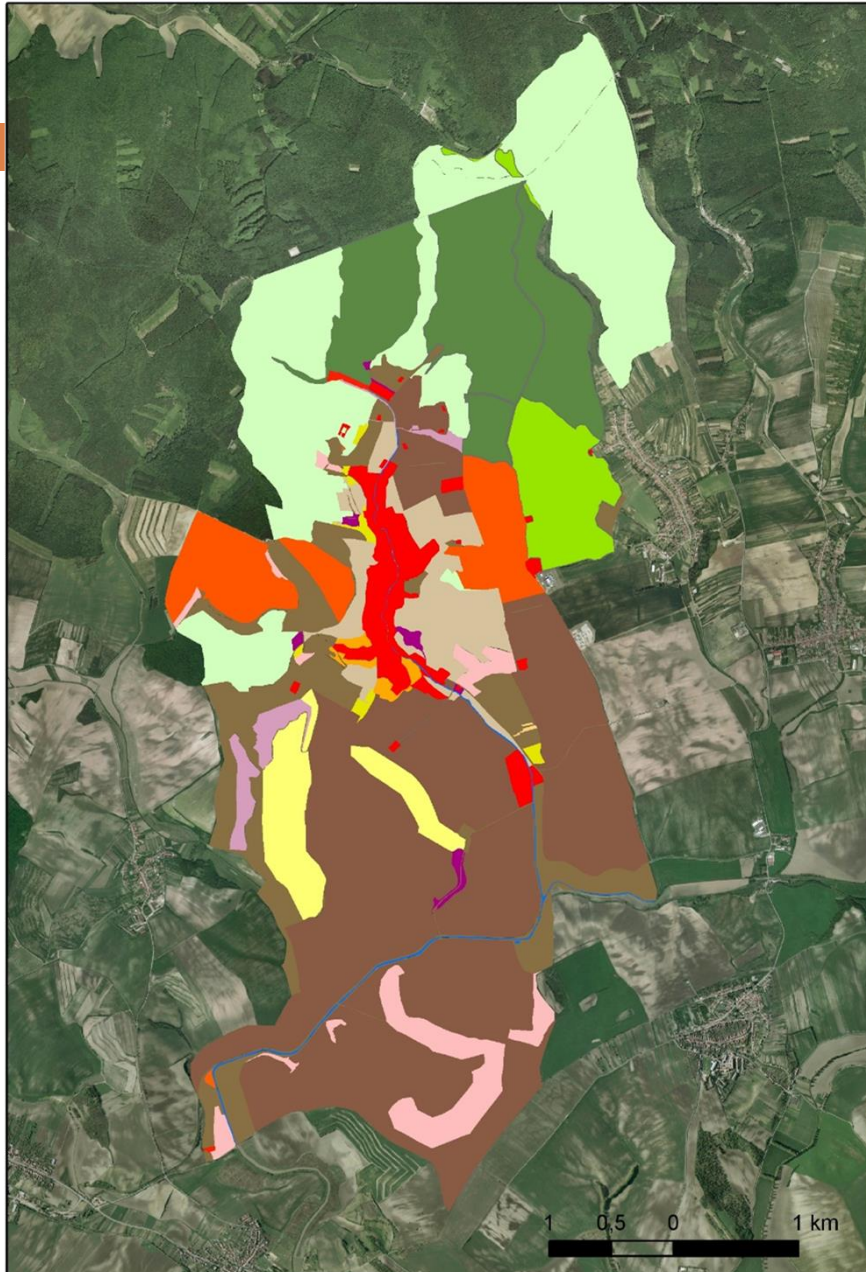
Potenciální stav biocenóz



Plošně nejrozšířenější potenciální biocenózy tvoří doubravy s ptačím zobem (50,7%) a typické bukové doubravy (31 %) .

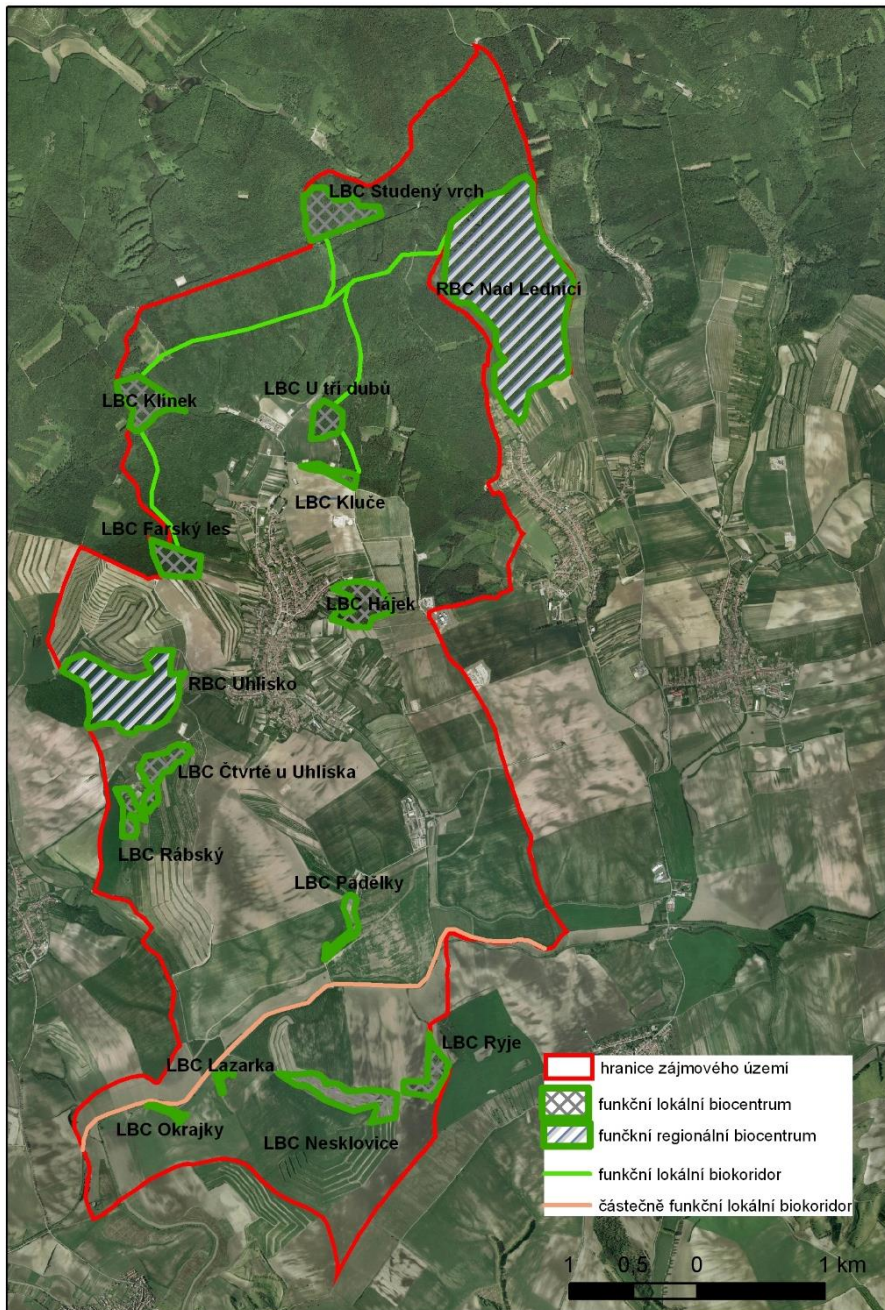
STG	plocha (m ²)	%
1BD3	11667132	50,7
2B3	7073081	31
1BC-C4	1474379	6,5
1BC3	354199	1,54
1B3	33333	0,14
2B-BD3	817374	0,36
1BD2	283206	1,23
2BD3	79462	0,35
2BC3	467694	2,1
2BC-C4	739292	3,2
1BC3	214095	1

Aktuální stav biocenóz



- orná půda základní
- drobná políčka
- erozně narušená orná půda
- maloplošné vinice
- velkoplošné vinice
- maloplošné zahrady
- maloplošné sady
- velkoplošné sady
- přírodě blízké lesy
- polokulturní lesy
- kulturní lesy
- vodní plochy
- zastavěná plocha
- přírodě blízká lada
- částečně narušená lada
- ruderalizovaná lada

Kostra ekologické stability

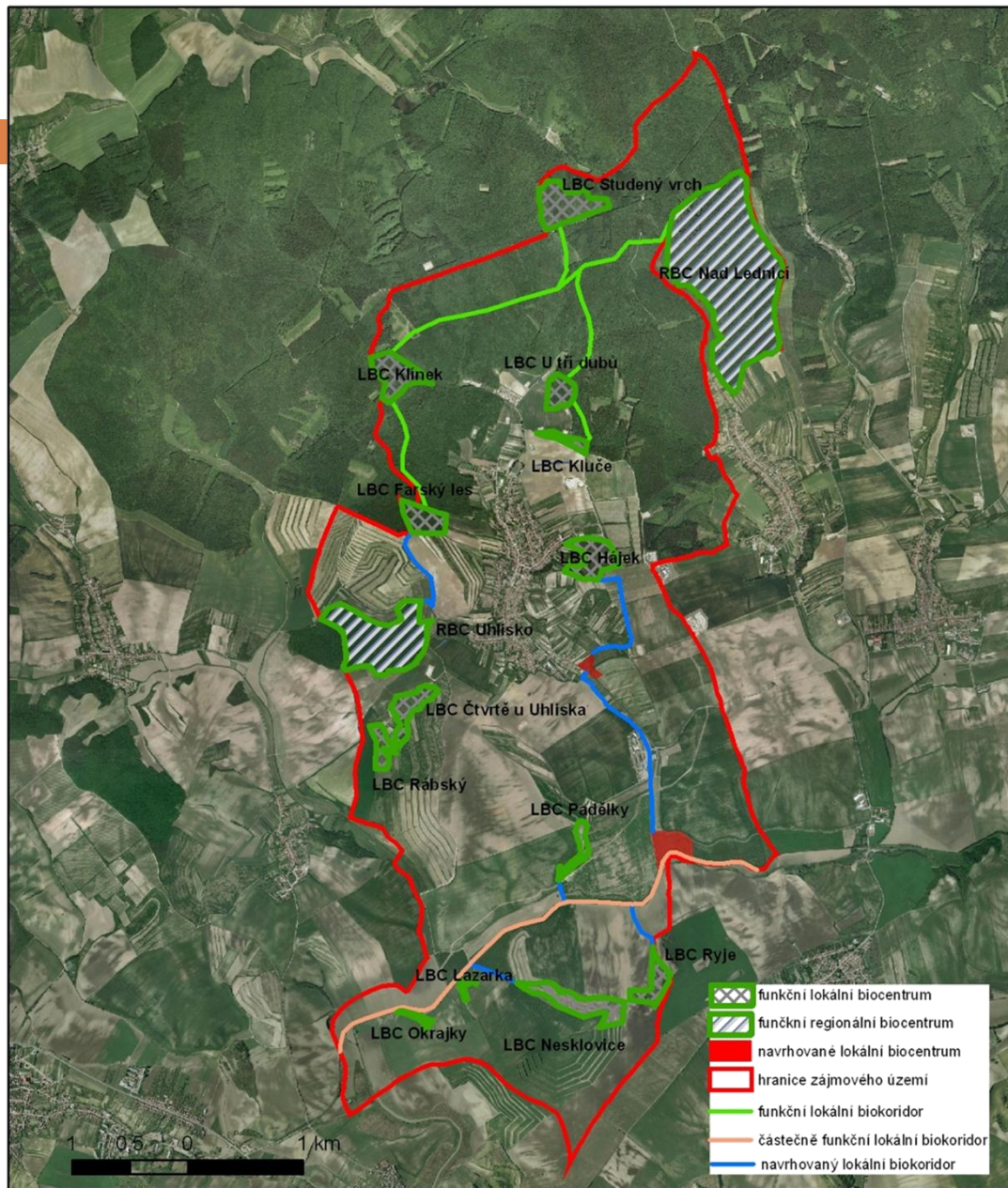


- ✓ kostra ekologické stability se skládá z 21 ekologicky významných segmentů krajiny (EVSK) s celkovou výměrou 232,64 ha (cca 10 % rozlohy zájmového území):
- ✓ 2 biocentra regionálního významu (145,7 ha);
- ✓ 13 biocenter lokálního významu (86,94 ha);
- ✓ 5 biokoridorů lokálních funkčních (celková délka 5 934 m);
- ✓ 1 biokoridor lokální částečně funkční (4 492 m).

Ukázky ekologicky významných segmentů krajiny



Návrh nových skladebných prvků ÚSES



- Reálný návrh ÚSES vychází z konkrétních poměrů v zájmovém území (majetkových).

Celkem jsou navržena

- 2 lokální biocentra s celkovou výměrou 8,9 ha;
- 6 biokoridorů s lokálním biogeografickým významem. Pro zajištění funkčnosti je navrhována šířka 15 m o celkové délce 4722 m.

- Na území Dambořicka je možno dokumentovat stabilní dlouhodobě intenzivně zemědělsky využívanou krajinu.
- Území je charakteristické dlouhodobě vysokým podílem orné půdy a stabilním poměrem mezi lesem a bezlesím.
- Při návrhu nových skladebných prvků ÚSES byly využity výsledky analýz pro obnovení alespoň několika původních krajinných struktur.
- Provedené analýzy dokazují využitelnost nejen v oblasti geografie, ale i v krajinném plánování a projektování s cílem zvýšit ekologickou stabilitu intenzivně zemědělsky využívaných oblastí.



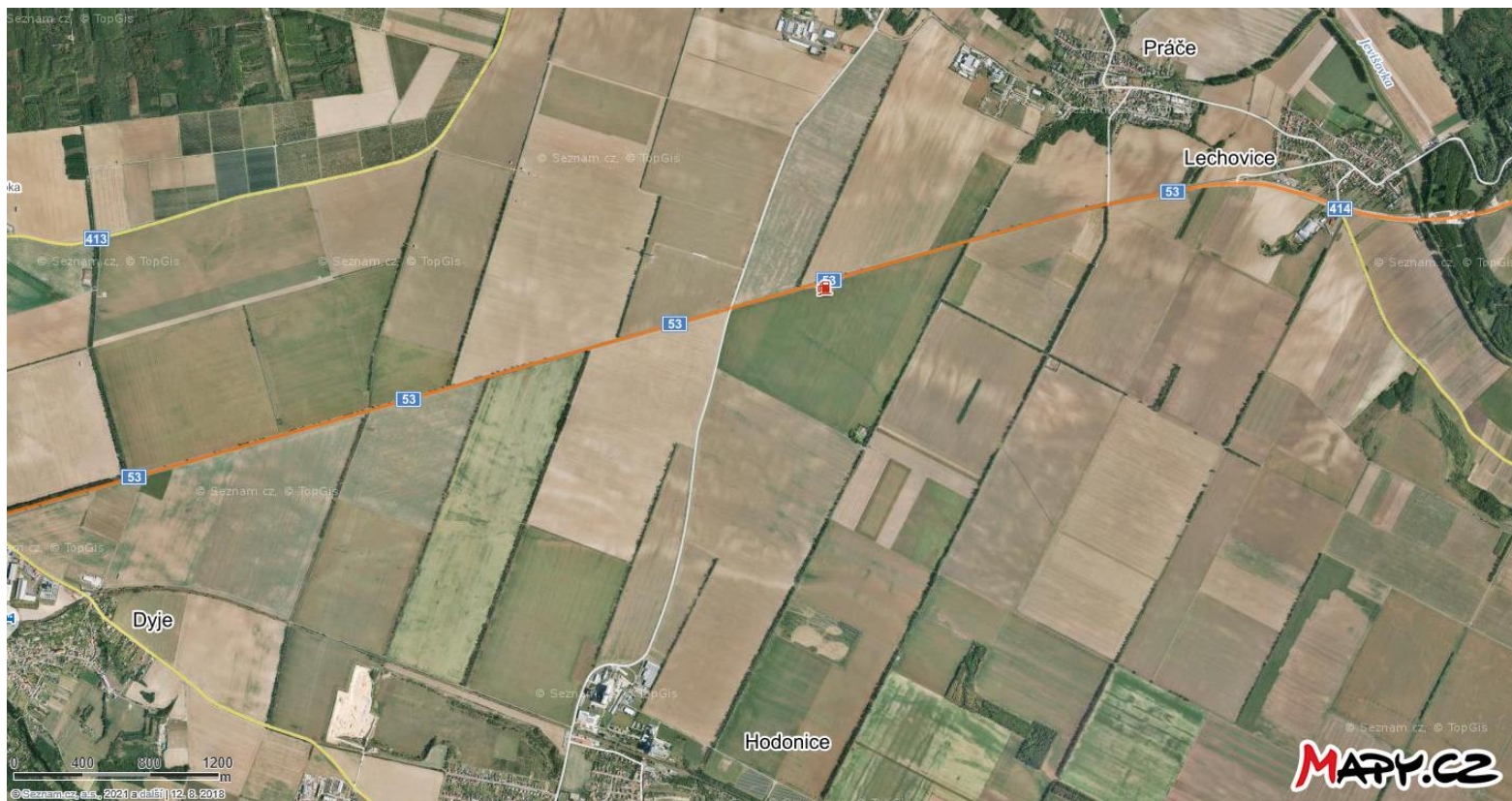
Ekologická stabilita krajiny

- Realizace ÚSES
 - dotační programy pro krajinu
 - dotační programy protierozní opatření
 - osobní investice

Ekologická stabilita krajiny

- Realizace od 50 let 20. století
- Eliminace větrné eroze půdy a diverzifikace homogénní struktury krajiny
- protierozní pásy, státní organizace sázela lesnickým způsobem a postupy, např. Znojensko

Znojensko - Hodonice



autor prezentace, datum prezentace, univerzitní oddělení, fakulta, adresa

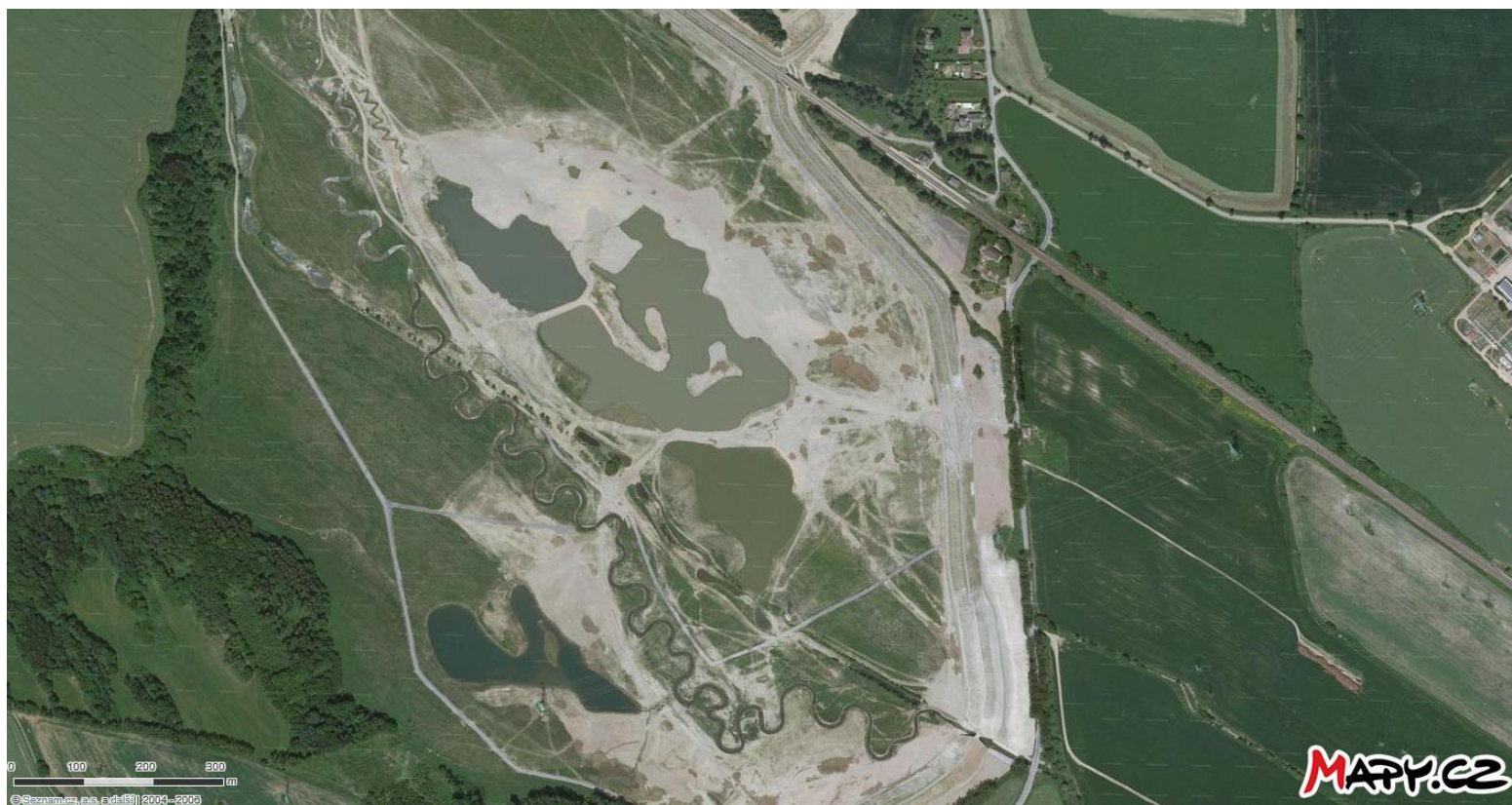
<https://sindlar.cz/poldr-zichlinek-retencni-nadrz-a-revitalizace-toku-a-niv-v-plose-zdrze/>

- **Název:** Poldr Žichlínek, retenční nádrž a revitalizace toků a niv v ploše zdrže
- **Klient:** Povodí Moravy, s.p.
- **Datum:** dokončení stavby 2008
- **Lokalita:** Žichlínek, Pardubický kraj
- **Zhotovitel:** ŠINDLAR s.r.o.
- **Popis projektu:**
- Retenční nádrž Žichlínek se nachází na toku Moravské Sázavy v Pardubickém kraji u obce Žichlínek. Je součástí systému protipovodňové ochrany v horním povodí řeky Moravy. Funkcí poldru je zachytit a transformovat kulminační povodňové průtoky. Součástí stavby nádrže je komplexní revitalizace území v jižní části plánovaného retenčního prostoru.

Žichlínek

- V prostoru zátopy jsou vytvořeny vodní plochy jako zahloubené tůně s přítoky z hladiny podzemní vody v nivě a jsou spojeny propojovacími koryty. Dále zde byly obnoveny lužní porosty na 753 000 m² a kosené travní porosty na 795 000 m².

Žichlínek 2006



autor prezentace, datum prezentace, univerzitní oddělení, fakulta, adresa

Žichlínek 2012



autor prezentace, datum prezentace, univerzitní oddělení, fakulta, adresa

Žichlínek 2018

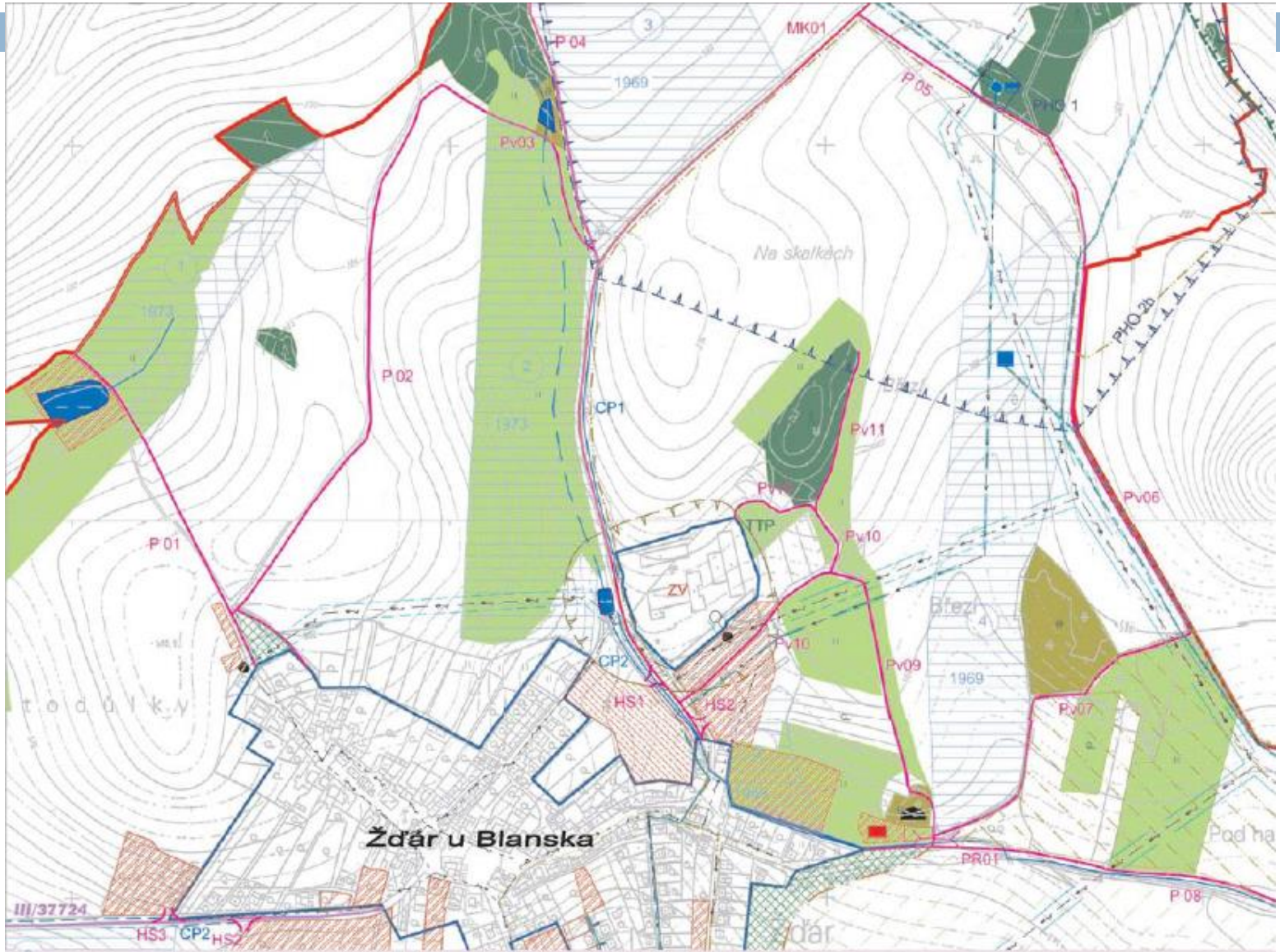


autor prezentace, datum prezentace, univerzitní oddělení, fakulta, adresa

Nástroj změn v krajině - pozemková úprava

Základním podkladem pro zpracování návrhu nového uspořádání pozemků je katastrální mapa doplněná o pozemky evidované ve zjednodušené evidenci. Státní pozemkový úřad stanoví obvod pozemkových úprav, ze kterého jsou vyloučeny pozemky v zastavěné části obce a lesní pozemky. Pro všechny vlastníky, jejichž pozemky se nacházejí v obvodu pozemkových úprav, je zpracován soupis nároků, ve kterém je u každého pozemku uvedena výměra evidovaná v katastru nemovitostí, základní cena, vzdálenost od určeného bodu (zpravidla od přirozeného středu obce)

Průzkumy



NÁVRH PLÁNU SPOLEČNÝCH ZAŘÍZENÍ



Regionální biocentrum Čehovice (PV)

- Na stavbu Regionálního ÚSES v katastrálním území Čehovice navázalo v letech 2000 – 2004 dalších 7 samostatných realizovaných projektů, které vplynuly ze schválených návrhů komplexních pozemkových úprav v katastrálním území Čehovice a katastrálním území Bedihošť o celkových nákladech 40 mil. Kč. Realizací těchto navazujících staveb dosáhl Pozemkový úřad Prostějov uceleného řešení území obou obcí z hlediska širších dopravních, vodohospodářských a krajinných vazeb.

RBC Čehovice

- Veškeré kroky provedené v souvislosti s realizací projektu byly a jsou svým způsobem ojedinělé a průkopnické. Ojedinělý byl již návrh regionálního územního systému ekologické stability (USES) v rámci komplexních pozemkových úprav v katastrálním území Čehovice s nedostatkem potřebné výměry státní půdy, ojedinělý je i rozsah a způsob zasazení tohoto ryze ekologického projektu do výrazně antropicky přeměněného území v jinak intenzivně zemědělsky využívané rovině Hané, stejně tak jako způsob financování celé akce formou vícezdrojového financování.

Regionální biocentrum Čehovice

- Realizace stavby Regionálního ÚSES Čehovice byla provedena na celkové ploše 22,99 ha.
- Na ploše Regionálního ÚSES Čehovice bylo vysazeno celkem 28 druhů dřevin.
- Lesnickou a zahradnickou technikou výsadeb bylo v biocentrech, biokoridorech a travnatém průlehu vysazeno celkem:
 - 27.500 ks lesních sazenic,
 - 1.905 vzrostlých stromů o výšce v rozmezí 1,2 - 1,8 m,
 - 5.635 keřů

Regionální biocentrum Čehovice

- Travnaté plochy byly nově založeny na celkové ploše 14,6455 ha.
- Kolem vybudovaného mokřadu bylo založeno rostlinné společenstvo rákosin a vysokých ostřic. Mokřadní a vodní druhy rostlin byly vysazeny dvěma způsoby: výsadbou většího množství tzv. "kosterních druhů" (1705 ks) a výsadbou druhů k podpoře druhové rozmanitosti v menších skupinách (350 ks).
- V rámci realizace projektu bylo vybudováno více než 3 km k přírodě blízkých nezpevněných travnatých polních cest zajišťujících přístup k pozemkům vlastníků navazujícím na realizovaný projekt.
- Celkové náklady projektu: 7.611 tis. Kč – financování z Programu péče o krajinu
- 1.565 tis. Kč – Pozemkový úřad Prostějov

Čehovická oáza



autor prezentace, datum prezentace, univerzitní oddělení, fakulta, adresa

Státní pozemkový úřad

- **vydal Koncepti pozemkových úprav na období let 2021 – 2025, již druhou v řadě od svého vzniku v roce 2013. Pro toto období ztotožnil SPÚ svou činnost v oblasti pozemkových úprav v maximální možné míře se strategií Ministerstva zemědělství (MZe), zejména v oblasti prevence dopadů klimatických změn. (poslední aktualizace 25.1.2021)**

Výhled postupu pozemkových úprav v období 2021-2025

roky	Zahájené PÚ		Rozpracované PÚ		Dokončené PÚ	
	počet	výměra (ha)	počet	výměra (ha)	počet	výměra (ha)
2021	142	63 935	150	75 000	275	130 359
2022	150	66 239	150	75 000	214	116 113
2023	148	66 221	150	75 000	183	90 346
2024	151	66 193	150	75 000	135	60 834
2025	163	67 392	150	75 000	161	68 918
celkem	754	330 700	750	375 000	968	466 570

Děkuji za pozornost

